

ÖNKENTESSEG CHARTER

AZ ÖNKÉNTESÉK JOGAINAK
ÉS KÖTELEZETTSÉGEINEK
EUROPÁI CHARTÁJA

european
youth forum

Editorial team

Editor in Chief — Giuseppe Porcaro

Copy Editor — Thomas Spragg

Graphic Design — Laurent Doucet

European Youth Forum

120, rue Joseph II

1000, Bruxelles

Belgium – Belgique

with the support of :

the European Commission

the European Youth Foundation of the Council of Europe

Youth
in Action
Programme

ISSN : 2032-9938

2012 European Youth Forum

ENKONDUKO

Sekcio I – Difino

- 1. Difino de volontulo**
- 2. Difino de volontuladaj perantoj**
- 3. Difino de volontuladaj aktivaĵoj**

Sekcio II

- 1. Volontulaj rajtoj**
- 2. Respondecoj de la volontulo**

Sekcio III

- 1. Rajtoj de volontuladaj perantoj**
- 2. Respondecoj de volontuladaj perantoj**

Sekcio IV – Posta aktivaĵo

ELŐSZÓ

Az önkéntesek jogainak és kötelezettségeinek európai chartája

Mi, ezen charta támogatói hiszünk abban, hogy az önkéntességhez való hozzáférés illetve az aktív állampolgárság lehetősége jog és nem kiváltság. Meggyőződésünk, hogy minden embernek joga van az önkéntességhez, függetlenül attól, hogy a világ mely pontján él. Ahhoz, hogy elősegítsük egy részvételen, személyes és felelősségteljes fejlődésen, illetve aktív állampolgárságon alapuló társadalmi kultúra kialakítását Európában és világszerte, minden személy számára támogatást, biztatást és hozzáférést kell biztosítani önkéntes tevékenységben való részvételre. Mindenekelőtt azonban az önkénteseket fel kell ruházni azokkal a jogosultságokkal, amelyek igazodnak szükségleteikhez, valamint az általuk végzett feladatokhoz. Az önkéntes munkának szüksége van egy stabil, támogató, illetve motiváló környezetre. Meggyőződésünk, hogy a chartában leírt jogok és kötelezettségek teljeskörű és hatékony implementálása javíthatja az önkéntesek, valamint az önkéntes munka feltételeit.

Az önkéntes munka, annak normáinak, elveinek, alapjainak és céljainak jogokon alapuló megközelítése elismeri az önkéntesség különböző típusait, formáit, illetve annak sajátos kontextusát. Az önkénteseket jogtulajdonosknak tekinti, s ennek megfelelően kezeli a felelősség birtokosainak feladatait. A jogokon alapuló megközelítés továbbá támogatja és ösztönzi a jogtulajdonosokat jogaik érvényesítésére. Az európai önkéntes munka jogokon alapuló megközelítésének alapjai lefektetésre kerültek különböző kulcsfontosságú, a témával kapcsolatos ENSZ, Európa Tanács illetve Európai Unió dokumentumokban.¹

Hasonlóképp, az Önkéntesség Európai Éve 2011 Szövetsége, körülbelül 40, önkéntes munkában aktív európai hálózat kijelentette, hogy "Annak ellenére, hogy az önkéntességet rengeteg különböző fogalommal, meghatározással, hagyománnyal illetik (...), az önkéntesség az aktív állampolgárságra szolgáló kulcskifejezés és – a politikai szerepvállalás mintegy kiegészítéseként

1. (63/153 (2009) and A/RES/57/106 (2002)); ((2007/2149(INI) and 2005/C 292/03); (European Treaty Series - No. 175)

– annak elismerése, támogatása és elősegítése indokolt.”²

Több mint 100 millió ember végez önkéntes munkát Európa-szerte³, tizből három európai vallja magát aktív önkéntesnek, és az európai állampolgárok közel 80%-a hiszi, hogy az önkéntes munka fontos eleme a demokratikus életvitelnek Európában.⁴ Ebből kiindulva az önkéntes lehetőségek támogatásába való beruházás a társadalom szociális kohéziójába való beruházás.

Emiatt az önkéntes munka értéke teljes elismerést igényel, hiszen formálja az európai identitást, hozzájárul az aktív állampolgársághoz, a közjóhoz, valamint az emberi és társadalmi tőkéhez. Az önkénteskedés továbbá a gazdasági növekedés egyik forrása, út a társadalmi integráció és a foglalkoztatás növeléséhez, önmagában egy pozitív eredmény, illetve egy mechanizmus a társadalmi kohézió javítására. Az önkéntes munka továbbá csökkenti a gazdasági, társadalmi valamint környezeti egyenlőtlenségeket.

A charta támogatja a részvételen alapuló szervezetek szerepét. Ezen szervezetekben az önkéntesek beleszólási joggal rendelkeznek a döntéshozatali folyamatokba, tehát a szervezet életének aktív résztvevői, a szervezeti kultúra aktív formálói. Emellett a charta felismeri az önkéntes munka

változatos megjelenési formáit, az önkéntes munkát szolgáltató szervezetek különböző típusait, valamint azt az önkéntes tevékenységet, amely önkéntes munkát szolgáltató szervezeteken kívül valósul meg. A charta reflektál az önkéntesek szükségleteire, tehát az önkéntes munkát szolgáltató szervezeti kultúrán kívül tevékenykedő aktív állampolgárok jogaival is egyaránt foglalkozik.

Az önkéntesek jogainak és kötelezettségeinek európai chartája az önkéntes, önkéntes munka, illetve az önkéntes munkát szolgáltatók fogalmának egy egységes értelmezését fekteti le - legyen szó helyi vagy akár európai szintű önkéntességről -, valamint meghatározza és biztosítja az önkéntesek, illetve az önkéntes munkát szolgáltató szervezetek alapvető jogait. A charta továbbá az önkéntességhez kapcsolódó szakpolitikák kidolgozásának és újragondolásának mintegy felhívásaként szolgál, ugyanakkor távol tartva magát a konkrét implementációs mechanizmusok megnevezésétől, vagy a jogbirtokosok beazonosításától, inkább az önkéntesek jogköreinek és kötelezettségeinek meghatározására és lefektetésére koncentrál.

2. www.eyv2011.eu
3. Special Eurobarometer 273
4. Eurobaromètre, 2007

I. BEKEZDÉS DEFINÍCI

Az önkéntesek jogainak és kötelezettségeinek európai chartája

1. Az önkéntes definíciója

Önkéntes az a személy, aki szabad akaratából végez társadalom javát szolgáló tevékenységet. Ezen tevékenységet nem profitorientált célból végzi, de az önkéntes munka által szerzett tapasztalat hozzájárul az önkéntes személyes fejlődéséhez, aki idejét és energiáját áldozza a közjóra, anyagi jutalmazás nélkül.

2. Az önkéntes munkát szolgáltatók definíciója

Az önkéntes munkát szolgáltatók olyan nem profitorientált, független, öngazgatási szervezetek vagy csoportosulások, valamint egyéb non-profit egységek vagy állami hatóságok, amelyek a közszférában tevékenykednek, s tevékenységük legalább részben hozzájárul a közjóhoz⁵.

3. Az önkéntes munka definíciója

Az önkéntes munkát önkéntesek végzik. A tevékenységet nem profitorientált célból végzik és nem a fizetett munkaerő helyett dolgoznak. Az önkéntes tevékenység végezhető önkéntes munkát szolgáltató szervezetten keresztül vagy az önkéntes saját kezdeményezéséből.

5. COM(1997) 241 : COMMUNICATION FROM THE COMMISSION on PROMOTING THE ROLE OF VOLUNTARY ORGANISATIONS AND FOUNDATIONS IN EUROPE. .

II. BEKEZDÉS

1. Az önkéntesek jogai

Alapjogok

1. Cikk

Mindenkinek, aki önkéntes munkát végez, joga van az "önkéntes" státusz használatához, ha akarnak, és az alapjogok gyakorlásához.

2. Cikk

Az önkéntesek jogosultak emberi jogaik teljeskörű védelmére⁶ önkéntes tevékenységük végzése során.

3. Cikk

Minden személynek egyenlő esélyt kell biztosítani az önkéntes lehetőségekhez való hozzáféréshez⁷, valamint mindenfajta diszkrimináció (kor, nem, szexuális orientáció, faji megkülönböztetés, bőrszín, nyelv, hátrányos helyzet, vallás, politika vagy bármilyen ideológia, nemzetiiség vagy származás, kisebbség, vagyoni, születési vagy egyéb társadalmi helyzet) ellen védelmet kell biztosítani. Az önkénteseket nem érheti semmilyen természetű

diszkrimináció társadalmi háttérük vagy hitbéli meggyőződésük alapján.

4. Cikk

Jogszabály senkit sem tarthat vissza attól, hogy érdeklődési körének megfelelő önkéntes tevékenységben vegyen részt, amennyiben az a tevékenység tiszteli az Emberi Jogokat és hozzájárul a közjóhoz.

5. Cikk

Minden önkéntest tájékoztatni kell saját jogairól és kötelezettségéről.

6. Cikk

Önkéntes tevékenység végzése során minden önkéntesnek joga van szociális védelemhez egészségügyi és felelősségbiztosítás formájában.

7. Cikk

Minden önkéntesnek joga van az önkéntes tevékenységet összeegyeztetni magánéletével, valamint munkahelyi kötelezettségeivel, ezért az önkéntes munka bizonyos mennyiségű rugalmasságot igényel. Minden önkéntesnek joga van visszautasítani

6. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata

7. Lásd 28. Cikk

azon feladatok elvégzését, melyek hitével és/vagy meggyőződéseivel ellentétesek.

8. Cikk

Minden önkéntesnek joga van a születési vagy lakhelyétől eltérő országban önkéntes tevékenységet végezni. Ennél fogva, amennyiben szükséges, ingyenes vízum-lehetőségét kell biztosítani egy nyílt, elérhető és átlátható folyamaton keresztül, mely támogatja az önkéntes mobilitást.

Az önkéntes munkát szolgáltatók támogatásához való jogok

9. Cikk

Minden önkéntes jogosult az önkéntes tevékenység során felmerült költségeinek megtérítésére, tiszteletben tartva a visszatérítés különböző szintjeit, melyek az önkéntes tevékenységek különbözőségeiből erednek. Ezek a visszatérítések minden esetben adómentességet kell, hogy élvezzenek.

10. Cikk

Minden önkéntes jogosult az önkéntes szakpolitikák normáinak, elveinek, alapjainak és céljainak mentén való bánásmódra.

11. Cikk

Minden önkéntesnek joga van megkapni feladatkörének részletes leírását, mely lehetővé teszi az önkéntes tevékenység megfelelő végrehajtását a célok és célkitűzések megértése révén. A feladatkör leírása a lehető legrészletesebb formában kell, hogy elkészüljön, az önkéntes munkát szolgáltató szervezet és az önkéntes közös

megegyezésével, a feladatkörök céljainak és célkitűzéseinek közös megértésén alapulva. Amennyiben szükséges, az önkéntes tevékenység során a feladatkör részletes leírását megfelelően aktualizálni kell. Továbbá az önkéntesek és a fizetett munkakerő egymást kiegészítő szerepét tisztázni kell, s az önkéntes munkát szolgáltató szervezet köteles biztosítani a megfelelő együttműködést a kettő között.

12. Cikk

Az önkéntes tevékenység során minden önkéntes jogosult támogatásra és megfelelő visszacsatolásra. Mindebbe beletartozik a tevékenység megfelelő előkészítése, személyes tanácsadás és iránymutatás a tevékenység végrehajtása során, megfelelő értékelés és lezárás a tevékenység végével, valamint teljeskörű támogatás a kötelező utólagos munkálatok végrehajtása során.

13. Cikk

Minden önkéntes jogosult részt venni az önkéntes tevékenységet érintő, legmegfelelőbb szintű döntéshozatali folyamatban. Minden önkéntes jogosult továbbá a szervezetek demokratikus döntéshozatali folyamataihoz való hozzáféréshez. Minden önkéntesnek joga van az általa végzett önkéntes projekt bizonyos fokú irányításához, valamint a projekthez kapcsolódó döntéshozatali folyamatban való részvételhez az önkéntes munkát szolgáltató szervezetekkel közösen meghozott döntések mentén.

A személyes fejlődéshez való jog

14. Cikk

Minden önkéntes jogosult a szükséges oktatási/képzési támogatásra annak érdekében, hogy az önkéntes tevékenységet a legjobb tudása és maximum kapacitása szerint végezhesse.

15. Cikk

Minden önkéntesnek joga van ahhoz, hogy az önkéntes tevékenységben való részvétele során szerzett képességeket és kompetenciákat a formális oktatási rendszerekben, a szakmai struktúrákban és intézményekben elismerjék. Az önkénteseknek meg kell adni a lehetőséget, hogy tevékenységük során új képességekre és kompetenciákra tegyenek szert, valamint hogy tanulási folyamataikat, határaikat felfedezzék és fejlesszék.

16. Cikk

Amennyiben az adott önkéntes tevékenység megkívánja, rugalmas munkaidőt és oktatásban való részvételt kell biztosítani minden önkéntes számára annak érdekében, hogy az önkéntes tevékenységét megfelelően el tudja végezni. Amennyiben az önkéntes tevékenység megvalósítása szerződésben foglalt vagy oktatási kötelezettségek rugalmasságát igényli, az önkéntes a szerződő féllel illetve az oktatás vezetőjével kell, hogy megállapodásra jusson.

2. Az önkéntes kötelezettségei

17. Cikk

Az önkéntes tevékenység során minden önkéntes tiszteletben tartja a jogszabályokat és tartózkodik mindennemű diszkriminációtól.

18. Cikk

Minden önkéntes köteles az önkéntes munkát szolgáltató szervezet integritását, küldetését, céljait és értékeit tiszteletben tartani.

19. Cikk

Minden önkéntes tiszteletben tartja az önkéntes munkát szolgáltató szervezettel közösen meghatározott kötelezettségvállalás mértékét, különösen a tevékenységbe fektetett idő és energia mértékét, a megkívánt minőség biztosítása végett.

20. Cikk

Minden önkéntes köteles részt venni azokon az önkéntes tevékenységhez kapcsolódó képzéseken, melyekre az önkéntes munkát szolgáltató szervezet lehetőséget biztosít, s amelyek fejlesztik azokat a képességeket és kompetenciákat, melyek szükségesek az önkéntes által végzett feladatok megfelelő kivitelezéséhez. Ezen képzéseket ingyenesen hozzáférhetővé kell tenni az önkéntes részére.

21. Cikk

Minden önkéntes tiszteletben tartja és bizalmasan kezeli az önkéntes tevékenység során megismert (szervezeti) információkat, különös tekintettel a jogi, valamint a tagok, alkalmazottak és az önkéntes tevékenység kedvezményezettjeinek személyes adataira vonatkozóan.

22. Cikk

Minden önkéntes megérti és elfogadja, hogy az önkéntesmunka a közjó vagy a társadalom érdekeit szolgálja.

23. Cikk

Minden önkéntes köteles együttműködni a szervezet többi önkéntesével. Az önkéntesek közötti kommunikációval, valamint az önkéntes tevékenység végén történő tudás-, és tapasztalatátadással hozzájárul a szervezet fenntarthatóságához.

III. BEKEZDÉS

1. Az önkéntes munkát szolgáltató szervezetek jogai

24. Cikk

Nem profitorientált, független, öngazgatósi szervezetek vagy csoportosulások, valamint egyéb non-profit egységek vagy olyan állami hatóságok, amelyek önkéntes lehetőséget biztosítanak, jogosultak az önkéntes munkát szolgáltató szervezet státusz használatára.

25. Cikk

Az önkéntes munkát szolgáltató szervezetek jogosultak stabil és fenntartható támogató keretekre, illetve ösztönző környezetre, beleértve a megfelelő pénzügyi struktúrákat, melyek hozzáférhető, fenntartató és rugalmas finanszírozást biztosítanak.

26. Cikk

Az önkéntes munkát szolgáltató szervezetek jogosultak minden önkéntességhez kapcsolódó politikai döntéshozatali folyamatban való részvételre, az önkéntesek érdekeit és szükségleteit képviselve. Az önkéntes munkát szolgáltatók tapasztalata

és szakértelme megkívánja az önkéntes szektort érintő szakpolitikák és jogszabályok alkotása során a megfelelő konzultációt, hiszen ezen szervezetek állnak legközelebb az önkéntesekhez.

27. Cikk

Az önkéntes munkát szolgáltató szervezeteknek adómentességet kellene élvezniük.

28. Cikk

Az önkéntes munkát szolgáltató szervezetek küldetésük, víziójuk, valamint az adott önkéntes tevékenység elvégzéséhez szükséges képességek és kompetenciák mentén kell, hogy kiválasszák a megfelelő önkénteseket.

2. Az önkéntes munkát szolgáltató szervezetek kötelezettségei

Alapkötelezettségek

29. Cikk

Az önkéntes munkát szolgáltatók kötelezettséget vállalnak egy, az önkéntesek jogait tiszteletben tartó önkéntes irányelv kidolgozására.

30. Cikk

Az önkéntes munkát szolgáltatók kötelesek az önkéntességhez kapcsolódó érvényes jogi kereteket ismerni, és adott önkéntes tevékenység jogi vonatkozásait ellenőrizni.

31. Cikk

Az önkéntes munkát szolgáltatók minimalizálják a kockázakat és világos iránymutatást nyújtanak az önkéntesek számára. Ennek értelmében a szolgáltató kötelezi magát, hogy az önkéntes számára a lehető legbiztonságosabb környezetet teremti meg, és az önkéntes tevékenységhez kapcsolódó valamennyi kockázatról teljes felvilágosítást nyújt.

32. Cikk

Az önkéntes munkát szolgáltatók kötelesek egyenlő és átlátható hozzáférést biztosítani valamennyi önkéntes lehetőséghez, valamint az önkéntesek jogaihoz és felelősségeihez kapcsolódó információhoz.

33. Cikk

Az önkéntes munkát szolgáltatók kötelesek teljeskörű és egyenlő kiválasztási folyamatot életbe léptetni az önkéntes tevékenységhez. Kötelesek meghatározni az akadályokat és kifejleszteni az ezek megoldását célzó intézkedéseket annak érdekében, hogy eltérő csoportokat vonjanak be.

34. Cikk

Az önkéntes munkát szolgáltatók gondoskodnak az önkéntesek biztosításáról az önkéntes tevékenység során, mely intézkedés magában foglalja a szociális védelmet élet-, és felelősségbiztosítás formájában.

35. Cikk

Az önkéntes munkát szolgáltatók hirdetik az önkéntességet és annak előnyeit a társadalom egésze és az egyes egyének számára is.

Az önkéntesek támogatásához kötődő felelősségek

36. Cikk

Az önkéntes munkát szolgáltatók kötelesek az önkéntes tevékenység során felmerült költségeket az önkéntes számára visszatéríteni.

37. Cikk

Az önkéntes munkát szolgáltatók kötelesek az önkéntes által elvégzendő tevékenységről világos leírást adni. A leírásnak a legteljesebb mértékben kifejtettnek, kidolgozottnak, s az önkéntes munkát szolgáltató és önkéntes által elfogadottnak, valamint

amennyiben szükséges, aktualizálniuk kell lennie.

38. Cikk

Az önkéntes munkát szolgáltatók kötelezik magukat minőségi követelmények kifejlesztésére és elfogadására, amelyek az előkészítést és megbízást biztosítják. A folyamat teljes ideje alatt törekednek a személyes iránymutatás, támogatás és monitoring biztosítására, illetve kötelesek világos értékelési mechanizmust és az előírt utólagos tevékenységek megvalósításához szükséges teljes támogatást nyújtani. Ideális esetben az önkéntes szolgáltatóknak rendelkeznie kell minőségbiztosítási rendszerrel.

39. Cikk

Az önkéntes munkát szolgáltatók valamilyen szükséges eszközt és hozzáférést biztosítják az önkéntesek számára a meglévő és jövőbeli forrásokhoz, annak érdekében, hogy a megállapodott tevékenység megvalósítását lehetővé tegyék.

40. Cikk

Az önkéntes munka szolgáltatók kötelesek az önkéntesek számára hatékony átadási és beszámolási struktúrák megteremtésére, az önkéntes tevékenységek fenntarthatóságának garantálása érdekében.

41. Cikk

Az önkéntes munkát szolgáltatók kötelesek biztosítani az önkéntesek számára az önkéntességgel kapcsolatos döntéshozatali folyamatba való bekapcsolódás lehetőségét, annak legmegfelelőbb szintjén. Az önkéntes munkát szolgáltatók gondoskodnak arról, hogy az elfogadás folyamatában betöltött közösdöntéseken keresztül az önkéntesek felelősséget éreznek a projekt iránt és a jogosultságot a projekthez kapcsolódó demokratikus részvételhez. Az önkéntes munkát szolgáltatók hozzáférést biztosítanak önkéntesek számára a szervezeti életben való részvételhez és döntéshozatali folyamatokhoz. Az önkéntes munkát szolgáltatók továbbá biztosítják az önkéntesek számára az autonómiát saját kezdeményezéseik kidolgozása során mindaddig, amíg azok hozzájárulnak az szervezet ügyeihez.

42. Cikk

Az önkéntes munkát szolgáltatók kötelesek biztosítani a szükséges segítséget a lehetséges önkéntesek speciális csoportjai számára, így például mindazon mozgássérült, vagy mentális problémákkal élő emberek, kisebbségek, vagy idős emberek számára, akik önkéntes munkát kívánnak végezni.

Az önkéntesek személyes fejlődésének támogatásához kötődő felelőségek

43. Cikk

Az önkéntes munkát szolgáltatók kötelesek szükséges oktatási támogatást nyújtani az önkéntesek számára a folyamat során. Az önkéntes munkát szolgáltatók továbbá kötelesek biztosítani az önkéntesek számára a készségeik és képességeik fejlesztésére szolgáló lehetőségeket, és biztosítani számukra a tanulási folyamatot értékelő eszközöket.

44. Cikk

Az önkéntes munkát szolgáltatók kötelesek felelősséget vállalni, hogy az oktatási és szakmai intézményekkel együttműködve életbe léptetik mindazon eszközöket, melyek az önkéntes tevékenység során megszerzett készségek és kompetenciák elismerését szolgálják.

45. Cikk

Az önkéntes munkát szolgáltatók kötelesek megfelelő titoktartást és adatvédelmet biztosítani az önkéntes szakmai-, illetve magánéletére vonatkozóan. .

IV. BEKEZDÉS ZÁRSZÓ

Jelen charta felhívásként szolgál az európai, nemzeti és helyi hatóságoknak, és valamennyi érintettnek az önkéntességgel kapcsolatos törvények kialakítására és korszerűsítésére. Az önkéntesek jogainak tiszteltetésben tartása, védelme és biztosítása érdekében szükség van az önkéntesség jogi kereteinek kidolgozására, amely tartalmazza az önkéntesek és azt segítők jogait és kötelezettségeit, meghatározza valamennyi szintű hatóságok szerepét.

A charta és a jogi keret Európa-szerte történő elfogadása érdekében az állami hatóságoknak megfelelő törvényeket, szabályokat, programokat és intézkedéseket szükséges megalkotniuk az érintettekkel együttműködve. Biztosítani kell a kulcsszereplők folyamatos bevonását és konzultációját az önkéntességhez kapcsolódó szakpolitikák tervezése, elfogadása, monitorozása és értékelése során, a személyes kötődés érzésének megteremtése és az aktív állampolgárság hirdetése érdekében. Az érintettek ezen nemzeti és európai szintű fórumainak felállítása megfelelő és fenntartható finanszírozást igényel.

Az önkéntesek jogainak és kötelezettségeinek európai chartája

